

Fra: Bugten, Geir (Geir.Bugten@mowi.com)

Sendt: 19.10.2020 08:50:52

Til: Heide Liv

Kopi:

Emne: RE: Bruk av fiskeslam som gjødselvarer

Vedlegg:

Hei viser til tidligere mail angående vi ønsker og levere vårt fiskeseam til gjødsel for gårdbrukere ved vårt anlegg.

Vi vil med dette søke om at gårdbruker Per Raudberget på gård og bruks nr 15/1 i Indre Fosen Kommune kan spre vårt slamm som gjødsel på sitt bruk.

Vi tar prøver av slamm 6 ganger i året og for og sikre kvalitet på slamm og være sikker kvalitet på ingen endringer i kvalitetsklasse.

Ut ifra våre prøver kommer vi i kvalitetsklasse II og, dette medfølger (inntil 2 tonn tørrstoff per dekar i løpet av en 10 års perioder)

- Slammet spres i nærområdet til anlegget, og det er vurdert at spredning ikke medfører avrenning til vassdrag
- Spreddearealet må være godkjent av kommunen, og tilført mengde slam skal være i henhold til bruksbegrensningene i §§ 26-27
- Ved eventuelt sykdomsutbrudd i anlegget, må slammhygieniseres,

Vennlig hilsen/Best regards

Geir Ole Bugten
Teknisk Kordinator

Mowi Rensefisk Rissa

Mobile: +47 95022272

Mail: Geir.bugten@mowi.com

From: Bugten, Geir

Sent: tirsdag 23. juni 2020 11.41

To: liv.heide@indrefosen.kommune.no

Subject: FW: Bruk av fiskeslam som gjødselvarer

Hei.

Jeg har vært i kontakt med matilsynet om å bruke fiskeslamm til gjødsell. Dette kommer under gjødsselforskriften etter det jeg forstår. Men jeg er litt usikker i søknadsprosessen, er det noe dere kjenner til?

Vidresendte mailen fra matilsynet.

Og legger ved prøveresultat av slamm.

Vennlig hilsen/Best regards

Geir Ole Bugten

From: Roar Helgesplass <Roar.Helgesplass@mattilsynet.no>

Sent: tirsdag 16. juni 2020 16.17

To: Bugten, Geir <Geir.Bugten@mowi.com>

Subject: Bruk av fiskeslam som gjødselvarer

CAUTION: This email is from outside the Mowi network. You should only click links or open attachments if you recognize the sender and know the content is safe! If you have a doubt, Click 'Report Phishing – Mowi IT' in Outlook.

Hei!

Her kommer som avtalt litt orientering om regelverket knyttet til bruk av fiskeslam som gjødselvarer.

I EUs nye biproduktforordning er det klargjort at avføring fra fisk er definert ut av biproduktforordningen. Det betyr at det er Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav som gir hygienereglene dersom avføring/slam fra fiskeanlegg brukes som gjødsel eller jordforbedringsmiddel. Unntaket er dersom slammet inneholder død fisk, da skal en fortsatt forholde seg til biproduktforordningen.

Det er en økende interesse for bruk av fiskeslam som råvarer i gjødselvarer. Fiskeslam er næringsrikt og kan derfor være en aktuell råvarer å utnytte på denne måten, enten alene eller i kombinasjon med andre råvarer. Gjødselvareregelverket stiller en rekke krav til kvaliteten på gjødselvarer og råvarer som er brukt. Det er viktig at virksomheter som produserer gjødselvarer av fiskeslam har god kjennskap til bestemmelsene i gjødselvarerforskriften:

1. Krav til registrering (§ 11)

Produktet registreres i Mattilsynets skjematjeneste. Benytt skjema «Registrering av gjødselprodukt». I registreringsskjemaet haker dere av for at opphavsmaterialet er «fiskeoppdrettsavfall». Sammen med registreringsmeldingen skal dere legge ved:

- Analyserapport for tungmetaller (Cd, Hg, Pb, Zn, Cu, Ni, Cr)
- Analyserapport for næringsinnhold (nitrogen, fosfor)
- Prøvetaking for salmonella og TKB
- Opplysning om varedeklarasjon
- Beskrivelse av hygieniserings- og stabiliseringsmetode

Vi minner om at virksomheter som produserer gjødselvarer skal ha internkontroll i henhold til gjødselvarerforskriften §§ 5 og 6.

2. Grenseverdier for tungmetall (§ 10.1)

Vi har grenseverdier for innhold av tungmetaller i gjødselvarer for å sikre trygge produkter, jf. § 10.1 i gjødselvarerforskriften. En gjødselvarer basert på fiskeslam vil kunne overskride grenseverdiene for tungmetall, spesielt kadmium og sink. Det er derfor viktig at produsenter av gjødselvarer har rutiner for prøvetaking av tungmetall og kjenner til mulige kilder til forurensning av tungmetaller.

Gjødselvarer blir inndelt i kvalitetsklasse 0 – III etter innhold av tungmetaller, der kvalitetsklasse 0 har lavest innhold. Kvalitetsklassen avgjøres av innholdet av det tungmetallet eller de tungmetallene med den høyeste kvalitetsklassen. Det er ulike bruksbegrensninger for gjødsel i de ulike kvalitetsklassene, jf. § 27. For eksempel kan gjødselvarer som skal brukes i landbruk ikke ha en høyere kvalitetsklasse enn klasse II. I tillegg må jord som skal tilføres

produkter i kvalitetsklassene I og II, ikke overstige grenseverdiene for tungmetaller, angitt i § 26. Dette vil derfor utløse krav om jordprøvetaking av jordbruksareal som skal tilføres fiskeslam i kvalitetsklasse I og II. Det er for øvrig kommunen som forvalter bestemmelsene om lagring og bruk av gjødselvarer (del III i gjødselwareforskriften).

3. Produktet må ikke medføre fare for smitte av fiskesykdommer (§ 10.3)

Vitenskapskomiteén for mat og miljø har vurdert bruk av fiskeslam som gjødselware, og har konkludert med at bruk av uhygienisert fiskeslam kan føre til spredning av fiskesykdommer.

I utgangspunktet må fiskeslammet hygieniseres. Virksomheter må dokumentere at hygieniseringsmetoden er god nok før produktet omsettes. Det må foretas en vurdering av eventuelle smittestoffer i slammet, og ut fra dette finne frem til behandlingsmetoder som er gode nok.

Noen anlegg har omsatt uhygienisert fiskeslam til lokale bønder i nærheten til anlegget. Virksomheter som gjør dette, må dokumentere at det ikke foreligger risiko for spredning av fiskepatogener, og må kunne vise at de har sikre rutiner for å kunne stoppe omsetning ved eventuelle utbrudd av fiskesykdommer.

Det foregår en revidering av gjeldende gjødselwareforskrift, og i det nye regelverket er praksisen med å omsette uhygienisert fiskeslam foreslått fjernet.

4. Stabilitet (§ 10.4)

Produkter må være stabilisert slik at de ikke forårsaker luktulempen eller andre miljøproblemer ved lagring og bruk. Stabilisering kan for eksempel kunne være tørking, kompostering eller behandling i biogassanlegg.

5. Aktsomhetsplikt for miljøgifter (§ 10.2)

Virksomheter som skal omsette gjødselvarer har en aktsomhetsplikt for miljøgifter. Det er viktig å tenke på at produktet skal kunne tilføres regelmessig til jord, og at det ikke har negative konsekvenser for helse eller miljøet på lang sikt.

For fiskeslam er det spesielt aktuelt å vurdere legemidler og de organiske miljøgiftene som en ofte kan finne igjen i fisk og fiskefôr. I tillegg må eventuelle tilsetninger i fiskeslammet (f.eks. polymerer) også vurderes.

6. Varedeklarasjon (§§ 13-14)

Gjødselvarer må følges av en varedeklarasjon. Krav til varedeklarasjon kommer frem av gjødselwareforskriften §§ 13 og 14, samt Norsk Standard 2890.

Det er et særskilt krav til deklarerings av saltinnhold for gjødselvarer som inneholder fiskeslam, jf. vedlegg 4 i gjødselwareforskriften.

7. Agronomisk vurdering

Gjødselvarer skal ha en dokumenterbar og positiv effekt på plantevekst. Dere må derfor vurdere gjødseleffekten av produktet dere omsetter. Vær spesielt oppmerksom på at natrium og klor kan ha negativ effekt på planteveksten. Fiskeslam er rikt på nitrogen og fosfor, men plantetilgjengeligheten vil kunne avhenge av behandlingsmetode.

8. Konklusjon

Det er utarbeidet forslag til nytt gjødselregelverk. De foreslåtte regelverksendringene setter blant annet strengere krav til gjødselvarer. For fiskeslam innebærer det en innskjerping i kravet om smittefrie produkter og at produktene ikke skal gi unødige lukter ved bruk. Videre er det foreslått strengere spredekrav for fosfor som gjør det vanskeligere å bruke fiskeslammet lokalt. Dette vil muligens føre til at fiskeslam i større grad må ses på som en råvare i gjødselprodukter istedenfor som et gjødselprodukt i seg selv. Produktene skal ha god agronomisk kvalitet og bør være lett å transportere dit det er behov.

Inntil nytt regelverk er på plass, gis det mulighet for at fiskeslam kan spres uhygienisert på godkjent spredeareal i nærområdet til anlegget. Virksomheten må derimot kunne dokumentere at aktuell bruk ikke innebærer risiko for spredning av fiskesykdommer ved avrenning til vassdrag. Ved sykdomsutbrudd i anlegget skal slammet hygieniseres. Registrering, stabilisering og innhold av miljøgifter i gjødselvaren må være i hht til kravene i

gjødselforskriftens del II.

Ut i fra vedlagte analyserapport for tungmetaller, vil slam fra anlegget i Rissa havne i kvalitetsklasse II, jf. grenseverdiene i § 10.1. Dette på grunn av innholdet av kadmium (0,95 mg/kg TS). Dette gir en begrensning på tilført mengde på jordbruksareal (inntil 2 tonn tørrstoff per dekar i løpet av en 10 års periode), jf. § 27. I tillegg må jorda som slammet skal tilføres, ikke ha innhold av tungmetaller over grenseverdiene i hht. § 26.

Kort oppsummert betyr altså dette at dere kan spre fiskeslammet uhygienisert, dersom følgende vilkår er til stede:

- Slammet spres i nærområdet til anlegget, og det er vurdert at spredning ikke medfører avrenning til vassdrag
- Spredningsarealet må være godkjent av kommunen, og tilført mengde slam skal være i henhold til bruksbegrensningene i §§ 26-27
- Ved eventuelt sykdomsutbrudd i anlegget, må slammet hygieniseres

Dette vil gjelde i påvente av nytt gjødselforord, slik at dere må ta høyde for at det kan bli endringer på sikt. Hvis noe er uklart eller har flere spørsmål knyttet til bruk av fiskeslam som gjødsel, er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen

Roar Helgesplass
førsteinspektør
Mattilsynet, Region Midt, avdeling Sør- Innherred

Tlf: 22 77 88 64 / 93 00 82 67
Besøksadresse: Røstad, Levanger

Felles postadresse: Mattilsynet, Region Midt, avdeling Sør- Innherred , Felles postmottak, postboks 383, 2381 Brumunddal
postmottak@mattilsynet.no

www.mattilsynet.no www.matportalen.no

Fra: Bugten, Geir <Geir.Bugten@mowi.com>
Sendt: mandag 8. juni 2020 10:03
Til: Roar Helgesplass <Roar.Helgesplass@mattilsynet.no>
Emne: Gjødselforskriften

Hei viser til samtale med deg Torsdag 4.06.2020. og sender som avtalt mail med prøveresultatene vi har.

Vi har et lite landbasert oppdrettsanlegg der vi driver oppdrett av Berggylte. Og i den forbindelse renser vi avløpsvannet, og får ut slamm som vi presser og tørker. Presser det først i en skrupresse for å få ut mest mulig vann. Får da en konsistens som jord. Etter kjører vi det gjennom en tørke der vi tørker slammet. På 85-95 grader alt ifra 3-24 timer Kommer an på mengde og fuktighet, og kommer da ut som ett rødlig pulver (kaffepulver konsistens.).

Om mulig ønsker vi og levere dette lokalt til gjødsel på åker, og lurte på hva som må til for å få til dette?

Legger ved prøveresultatet vi har.

Vennlig hilsen/Best regards

Geir Ole Bugten
Teknisk Kordinator

Mowi Rensefisk Rissa

Mobile: +47 95022272

Mail: Geir.bugten@mowi.com

This e-mail sent from the company specified above and any attachment are confidential and may be privileged or otherwise protected from disclosure. It is solely intended for the person(s) named above. If you are not the intended recipient, any reading, use, disclosure, copying or distribution of all or parts of this e-mail or associated attachments is strictly prohibited. If you are not an intended recipient, please notify the sender immediately by replying to this message or by telephone and delete this e-mail and any attachments permanently from your system. It is not guaranteed that emails or attachments are secure or error or virus free.